

Презентацію створено за допомогою комп'ютерної програми ВГ «Основа»
«Електронний конструктор уроку»

РОЗДІЛ VII. ВІЙСЬКОВА ТОПОГРАФІЯ

Урок 7.1. ВТ

Тема 7.1-1. Суть орієнтування на місцевості. Визначення сторін горизонту за компасом. Доповідь про своє місцезнаходження

Мета

Дати основні поняття про суть орієнтування на місцевості та визначення сторін горизонту за компасом.

План уроку

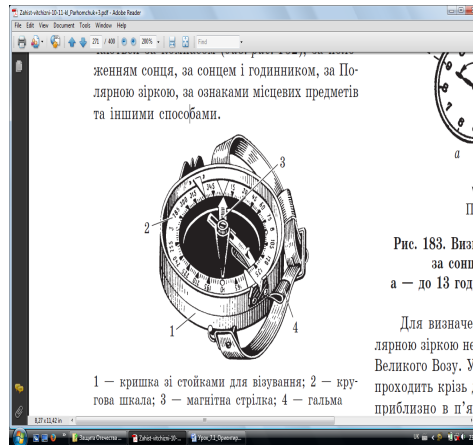
1. Суть орієнтування на місцевості.
2. Доповідь про своє місцезнаходження.

1. Суть орієнтування на місцевості

Орієнтування на місцевості — це визначення свого місцезнаходження відносно сторін горизонту та місцевих предметів і точне дотримання вказаного або вибраного напрямку руху. У бойовій обстановці орієнтування на місцевості включає також визначення свого місцезнаходження відносно своїх військ і військ противника. Уміння швидко та точно орієнтуватися на місцевості надає можливість успішно виконувати бойову задачу на невідомій місцевості, у лісі та в умовах обмеженої бачимості.

Орієнтуватися на місцевості можна за допомогою топографічної карти та без неї. При орієнтуванні на місцевості без карти необхідно визначити сторони горизонту.

Залежно від характеру місцевості, часу доби та видимості сторони горизонту визначаються за компасом (*див. рис. 182*), за положенням сонця, за сонцем і годинником, за Полярною зіркою, за ознаками місцевих предметів та іншими способами.

1 — кришка зі стойками для візування; 2 — кругова шкала; 3 — магнітна стрілка; 4 — гальма

Рис. 182. Компас Адріанова

Для визначення сторін горизонту за компасом, принцип дії якого заснований на властивості намагніченої стрілки, розташованої вздовж магнітного меридіану північ-південь, необхідно спочатку сумістити мушку з нульовою поділкою лімба. Для цього необхідно встановити компас у горизонтальне положення та розблокувати стрілку. Повертаючи компас, необхідно сумістити північний кінець магнітної стрілки з нульовою поділкою лімба. У зорієнтованому положенні компаса напрямок стрілки на нульову поділку лімба і буде напрямком на північ. Потім візуванням через проріз і мушку визначають місцевий предмет (орієнтир) і використовують його для визначення напрямку на північ. Визначивши напрямок на північ, легко визначити й інші сторони горизонту: у протилежному напрямку буде південь, праворуч — схід, ліворуч — захід.

Для визначення сторін горизонту за положенням сонця досить знати, що воно приблизно знаходиться: о 7.00 (влітку — о 8.00) — на сході, о 13.00 (14.00) — на південь, о 19.00 (20.00) — на заході.

При визначенні сторін горизонту за сонцем і годинником (див. рис. 183) необхідно годинник покласти в горизонтальне положення, щоб годинникова стрілка була направлена до сонця. Потім, утримуючи годинник у цьому положенні, поділити навпіл кут між годинниковою стрілкою та цифрою 1 на циферблаті. Тоді пряма, що ділить кут навпіл, покаже напрямок на південь.

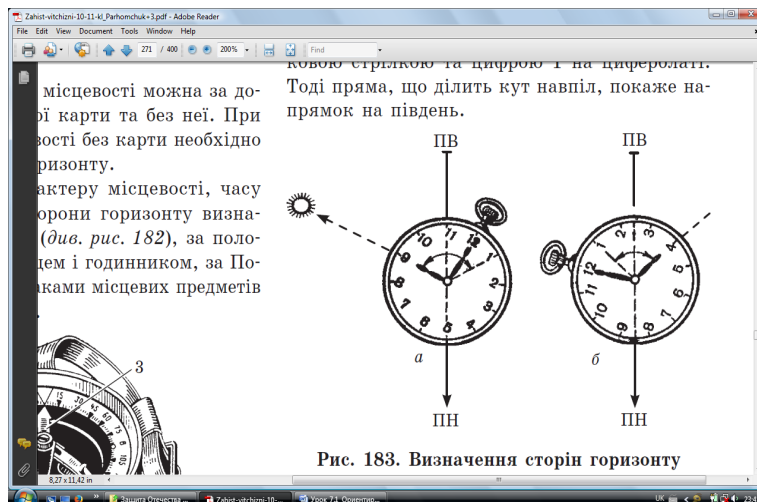

Рис. 183. Визначення сторін горизонту за сонцем та годинником: а — до 13 години; б — після 13 години

Для визначення сторін горизонту за Полярною зіркою необхідно на небі знайти сузір'я Великого Вozу. Уявно продовжити пряму, що проходить крізь дві крайні зірки на відстань, приблизно в п'ять разів більшу за відстань між ними. У кінці цієї прямої легко знайти Полярну зірку, яка завжди знаходиться в північному напрямку (див. рис. 184)

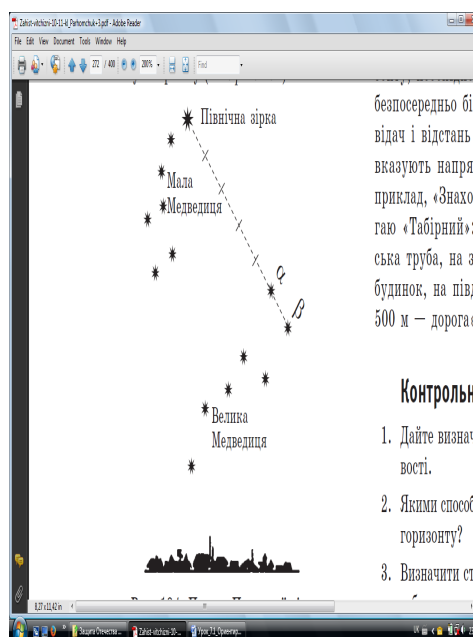

Рис. 184. Пошук Полярної зірки

Визначення сторін горизонту (див. рис. 185) за ознаками місцевих предметів базується на розташуванні місцевих предметів відносно сонця. Так, дерева, велике каміння та скелі з північної сторони покриваються мохом, мурашники в лісі знаходяться з південної сторони дерев, північна сторона мурашника крутіша за південну; ягоди та фрукти раніше червоніють із південного боку. На схилах, що звернені на південь, весною сніг розтає швидше, ніж на

північних схилах; вівтарі православних церков завжди звернені на схід, а дзвіниці — на захід.

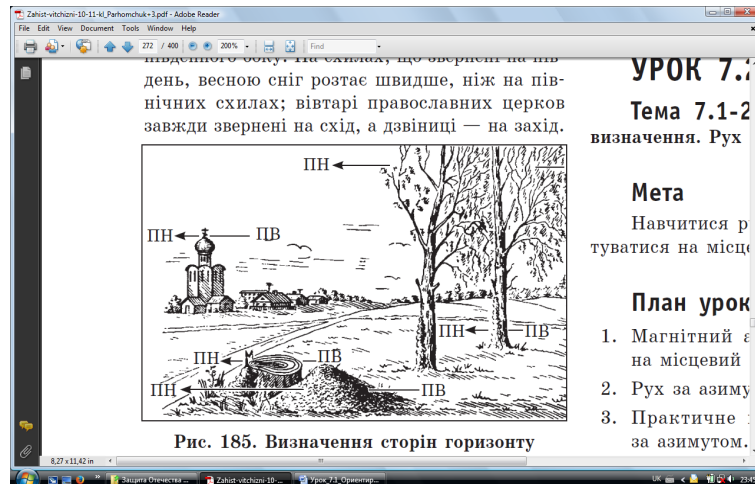

Рис. 185. Визначення сторін горизонту за ознакою місцевих предметів

Хрести на церквах зорієнтовані на північ — південь, причому піднятий кінець поперечної перекладини вказує на північ.

2. Доповідь про своє місцезнаходження

Доповідаючи про своє місцезнаходження (точку стояння) відносно місцевих предметів (орієнтирів) після визначення сторін горизонту, необхідно назвати місцевий предмет, безпосередньо біля якого знаходиться доповідач і відстань до місцевих предметів, що вказують напрямок сторін горизонту. Наприклад, «Знаходжусь на північному узліссі гаю «Табірний»: на північ 600 м — заводська труба, на захід 200 м — зруйнований будинок, на південь 300 м — ріка, на схід 500 м — дорога».

Контрольні питання

1. Дайте визначення орієнтуванню на місцевості.
2. Якими способами можна визначити сторони горизонту?
3. Визначити сторони горизонту різними способами та записати в зошиті доповідь про своє місцезнаходження.
4. Визначити сторони горизонту за компасом і місцевими ознаками.
5. Доповісти про своє місцезнаходження відносно місцевих предметів.

Презентацію створено за допомогою комп'ютерної програми ВГ «Основа» «Електронний конструктор уроку»

© ТОВ «Видавнича група “Основа”», 2015

Джерела:

Пархомчук В. В. Усі уроки до курсу «Захист Вітчизни». 10–11 класи / В. В. Пархомчук. — Х.: Вид. група «Основа», 2011. — 400 с. — (Серія «Усі уроки»).